

Incipit Tractatus Veñibilis Magri Jo
hannis Gerson Cancellarij parisiē p
deuotis simplicibz. Qualit̄ se in suis ex
ercicijs discrete et caute hñe debent

Deus vult ut sit rationale obsequiū
nostrū ita ut cuncta que i ei⁹ seruicio
facim⁹ hñt cum discretioē. tam quo
ad corp⁹. tā quo ad aiā. Nam iuxta
cōe pūbiū. Omē quod ē nimū vñt̄ i viciū. Stu
deat ergo anima sic regere corp⁹ suū. ut ex vna
pte nō contra se preualeat. et ex alia pte ut in
seruēdo sibi etiā nō deficiat. Quoz p̄mum fit
cum nō nimis laute ipm corpus enutrit̄. Secū
dum quando nō nimū exercicijs siue corporali
bus siue spiritualibz fatigatur. Et maxime in
spiritualibus seu ad spiritualitatē tendentibus
exercicijs est cautela adhibenda. qz in talibz
ppter simplicitatē nō nulloz deuotorū et antiq̄
hostis infidias. sub spē boni posset homo incurre
re periculū magni mali. Exempli gratia. Si q̄s
nimis et nō cū debita discretione. nec cū cōsilio
alioz deuotoz expertoz a suozū superiorū. inten
dere vellet. ieiunijs. fletibus. vigilijs disciplina
cōmbus oracōmbz meditacōmbus ymaginacō
mbus circa subtilitates quassibet a diuinas res
terroribus mortis extremi iudicij a inferni et

LAHDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DOSSELDORF

ceteris hñs similibus. Sic posset caput et cere
brum suum aliaq; organa quib; aia vñ habet
in suis opacomb; intantū ledere. vt vsū rōnis
amitteret. aut fieret toto debilis. fantasticus et
melancolic⁹. sibi ipi deo et hoib; mutilis nō solū
sed et periculosus et grauis. Vnde cōsiliū meum
est. ut homo deuotus si oīo mensurā seruare ne
quit. nutriat potius corpus suū aliq̄li cū excessu
q̄ subtrahat sibi nimis cū defectu. ratio qz diffi
cilis. Vmmo qñq; nullaten⁹ subuēiri potest
corpi leso p hmōi nimā necioꝝ subtractionē vbi
tamē facile videlic; p vnā aut duas abstinentias
ēprimi posset. quod excessum erat p nimis deli
catam educacōnē. Custodiat ergo homo deuo
tus p regulis ea q̄ subiungūtur documenta.

De humiliēdo se corā deo p cōtriciōem.

Primo det obliuionem totum tempus suum
preteritum. ita ut non nimis continue
in specie recogitet de suis peccatis pecca
tis. prius contritis et confessis. sed sufficit ut qñ
doq; p cōtriciōꝝ generalē sic dicat ore vel corde
Dñe deus meus cōfiteor tue bonitati paterne / qz
vsq; in pñs male procho dolor pdidi tēp⁹ vite
mee in pccis et vanitatib; qz tibi digne nūq; sit ^{set}
uini. S; et insup te multiplicat offendit et nichil ha
beo quo possim tibi p neglectis et male gestis sa
tisfacē nisi cor meū. vñā debite contritū et huiliatū.

Hoc ergo tibi domine offero. et rogo ne despicias. et delicta iuventutis mee et ignorantias meas. ymo et nequicias meas ne memineris. Etiam scio domine. quod totis viribus meis non suffitio talem facere confessionem qualem bene exigerent peccata mea. Sed et tu scis deus meus desiderium meum et voluntatem meam bonam. quod ex tuo dono et tua inspiratione nichil volui. Vicario tuo meo confessori celare de peccatis meis. Et ipse confessor se satis putat informatum de mea vita. Rogo igitur pie domine sufficiat tibi. et da ut oblitus ea que retroacta sunt extendere per amplius me possim in anteriora in tuo sancto seruitio. Si autem domine in futurum aliquid aliud tibi de me placuerit. super confitendis meis peccatis iteratis vicibus offero me patrum iuxta consilium cuiuscumque. per quem tuam dignaris innotescere super hoc voluntatem. Nichil enim itedo retinere apud me quod sit contra te. Tamen non ignoro etiam domine deus meus quod quamuis mille fies confiteor ex hoc non possum satis iustificari. sed ex tua sola misericordia mea dependet iustificatio. Cum enim tu michi non imputaueris peccatum: tunc iustus sum et non alias.

Informatio illoꝝ qui circa exteriora occupantur.

Quia premissa etiam notandum quod persona deo
ta circa curam rei familiaris et erga exteriorum

dispensacōne multū occupata. nō debz cū nimia
anxietate conari ad habēdū talem pacē trāquil
litatē ⁊ puritatē cordis: qualē psona soli deo ⁊
spūalibz vacās potest ⁊ debet hēre. Nec deus req̄
rit hoc a tali de necitate salutis. Scit enī q̄ hūa
ne infirmitati id impossibile est. Ad hoc enī cona
ri nīmū esset signū supbie ⁊ labori inanis. perdi
tio temporis inutilis. Non ergo psona sit exteri
oribz occupata p sua ⁊ aliorū salute ex diuina
haut dubiū prouidētia tristetur multum si deuo
tionem tantam nō habuerit quātam libenter
haberet. et qualem alios habere considerat. Im
pleat ipse tamen fideliter ministerium suum ad
quod deus eum vocauit. et satis est. Sicut nāqz
ipse non solum pro se sed et pro alijs se exte
rioribus occupat iuxta diuinam voluntatem:
Ita etiam alij non solum pro se sed et pro ipso
sic occupato et pro alijs deo et spiritualibus ex
ercitijs vacant. Hoc adiecto ut quandoqz sibi
magis aptis certis horis pro ut possibile fuerit
ad deum etiā recursum habeat. cōquerendo hūi
liter de suis negligencijs. et exponendo domino
deo suo necessitates occupationes et miseras
suas orando ut pius dominus dignetur eos dē
fiscipere a paupere seruo suo loco deuotionis
quam libentius sibi offerret. si eam haberet.
Quomodo in xpō omnes vnū corpus sumus.

Hinc surgit pia et pulchra consideratio de
corpore christi mystico. In quo ipse dominus ihesu-
sus deus et homo est nostrum caput. nosque mem-
bra eius. Unde et sicut in corpore organico om-
nia membra non eundem actum habent. nec sibi
soli. sed toti homini in suis actibus deseruiunt.
Pedes quippe non sibi tantum ambulat nec manus
sibi solum laborant. nec os sibi soli comedit et sic
de alijs. sed ipsi toti homini. Ita etiam in hoc cor-
pore christi mystico. quicunque quodcumque bonum opera-
tur. non sibi soli sed omnibus in christo existentibus
id operatur in salutem. Et ex eo quod dominus nos-
ter ihesus christus. deus et homo. mediator est
dei et hominum et caput nostrum. opera nostra bono
per ipsum fiunt diuine maiestati grata et accep-
ta et nobis salutaria et fructuosa et non ex no-
bis. Nemo ergo deputatus operibus inferiori-
bus desperet. nullusque intendens maioribus su-
per se eleuet. Quia omnia in christo ihesu domi-
no nostro erunt nobis conua. Non bene itaque agunt
illi qui predicantes aut alia magnalia agentes
magnificant et ceteros religiosos et christifideles
non predicantes. sed quieti contemplationis et ora-
tionis vacantes vilipendunt. velut ecclesie dei inuti-
les non attendentes. quod si sermo debeat proficere ex
ore predicationis. deuota contemplationum oratio
habet hoc efficere apud deum et impetrare. alias

inuatiū erit conatus laborātis. Similit̄ nō bñ a
gūt q̄ spūalib; vacātes cōtēpnūt t̄paliū admistē
cō; exercētes. Sic ei spūalia sic a t̄palia bō q̄ diu
sum⁹ i via a pēgnamur a celesti p̄ria nob̄ nccia
sūt. Et nō om̄ib; oia p̄sunt nec omēs omnia
possūm⁹. Sit ḡ quilib; cōtētus de situacōe sua
in corpore xp̄i mistico se etiā p̄ quocūq; membro
reputet infimo. a studeat fidelit̄ agere i ea voca
tione qua dñs eum vocauit. Ex p̄missis apparz
error illoꝝ qui in religionib; ex obediētia depu
tati ad exteiora officia sua cū murmure a inuo
luntarie p̄mo qñq; vix ex coactione a p̄ dñs ne
gligēter a infideliter implent. spūalia sibi furtiue
contra bonū obediētie vltra quā ad eoz statū
p̄tinet vsurpātes a id qđ alioꝝ est sup̄be sibi v̄
dicantes. qđq; suū est negligētes a sic et istud
a illud non solū salutē sue ifructuosū s; a sepe per
p̄rie volūtatis a iobediētie viciū dāpnosū faci
entes.

¶ Consolatio officialiū

Apparz quoq; similit̄ ex p̄missis q̄ incaute
agūt nōnūq̄ eligiosi modicā cōpassiō; cū
suis fr̄ib; ad exteiora explēda deputatis si qñ
in spūalib; minus p̄mpti iueniātur habentes
ip̄os temē qñq; tanq̄ iduotos nō solū corde di
iudicātes. s; qđ peius ē sepe gladio ligue sue de
tractorie pcutiētes. Nō attēdētes illud vulgare
p̄ubiū. Plurib; itentis mior ē ad singula sēsus

Nec recogitant q̄ si ipsi explere deberēt talia si
mul et temporalia ⁊ spiritualia. neutrum horum
forte facere rite possent. Neq; aduertūt quātū
deberēt esse deo ⁊ hominib; grati. q̄ ip̄s ad ser
uēdum deo in quiete ⁊ pace ordinatis. alij co
gūtur seruire cū multa fatiga ⁊ tribulacōe ⁊ deo
et sibi et alijs. et q̄ ipsi velut domini recumbūt
alij velut serui eoz ministrāt eis. et in tempali
bus de necessarijs eis p̄uidere habēt. Timere
deberēt hī tales q̄ spiritualiū operū suoz fruc
tum nō ip̄i. sed alij officiales scilicet exterioribus
occupatiōib; p̄pter eos detēt. apud deum ius
tum iudicem p̄cipiēt. p̄pter suā potissime ingra
titudinem. que deo maxime in nobis displicet.

Semper orare quomodo intelligitur.

Intra p̄missa quoq; instruitur nōnulloy
simplicitas. qui occupati alijs conātur nō
tantum corde. sed etiā ore semper orare. p̄pter v̄
ba apli. quibus ait. Sine intermissioē orantes
Nam scdm̄ exp̄positores. licet semper oret qui bo
num operari nō cessat. ⁊ qui per p̄c̄m mortale
oroē; suā nō interrūpit. possumus tamē ex pre
missis ⁊ ad p̄positum dicere plane ⁊ verissime
q̄ semp̄ orat q̄ alia bō opa siue spiritualia siue
corporalia pro dei honore. ⁊ seruozum dei vtilita
te facit. Licet enim non oret per se. orat tamē p̄
alios in xpi corpore m̄stico. et hoc sufficiat sibi

alias debitū orandi ad qđ ipse obligatus existit
non neglexit vitiose. ¶ Singularitatis vitium

Rorsū psona deuota d; ¶ reprobatur.
Diligentiā adhibere ut nō incurrat aliquā
singularitatis notā p suā deuotionē p ceteris inē
quos ouersat. Hoc enī rephēdit a prib; qz tur
bat nōnūquā alios cū quib; viuūt. Et est signū
supbie et ypocrisis. Studeat ḡ esse in publico cō
muni et alijs oformis absq; tamen peccato. In
secreto vero potest eē singularitē deo deuot⁹ et cor
de et morib; et gestis et exercitijs cum discrecōe tñ
ne se destruat ¶ Qualitē orandū sit spū sine yḡib;

Pro istis autē deuoto et exercitijs q̄ dicitur ap̄t⁹
fūt i puato q̄ in publico ut fūt viz mētales
oracōnes et meditationes. Notādū qz quicūq;
in hijs et p hoc vult amoroſe et affectualitē tēdere
in deū secure et discrete ne caput et sēsus sui ledā
tur deb; discere cogitare de deo sine aliq̄ re corpo
rali siue absq; ymagine ita ut non cogit; rem
magnā aut paruā longā à breuē albā à migrā
hic à ibi in tali aut alio loco existentem. Sed
omnibus talibus et similibus excludis eleuet
cor suum ad intellectualia pura et incorporea co
gitando dei omnipotenciam qua omnia potest
dei sapientiā quia omnia preterita et futu
ra scit. ut presentia dei bonitatem. qua omni
bus quantum in se est bene vult et nulli male

Similiter eius misericordiam dulcedinem pul
chritudinem et sic de alijs perfectionibus deo su
me conuenientibus et inexistentibus dicendo cor
de et ore

Oratio deuota

O Domine deus meus creator et redemptor et
saluator meus. omnipotentissime. sapientis
sime. peroptime. totus pulcher. dulcis et miseri
coris. O pater piissime amantissime amabilissime
qui solus vere pater patrum es. plus me dili
ges quam vnq̄ carnalis pater suū carissimum
dilexit filium. Quod bene ostendis in tuis benefi
cijs magnis et multis michi indignissimo da
tis per te et ad hec dandis ex sola tua maxima
hoc fatiens bonitate. te adoro. laudo. glorifico
toto corpore et spiritu tibi gratias ago pro omni
bus donis tuis. quia quicquid sum. possum scio et
bene sancteque cupio. volo et desidero. hoc a te
habeo totum. et nichil habeo ex me ipso nisi pec
cata que dementer peto ignosci propter gloriam
nominis tui benedicti. Quod me cum omnibus sanc
tis tuis benedicere laudare et predicare sine fi
ne propitius etiam concedere digneris. Vel alio modo
oratio. prout spiritus sanctus inspirauerit. Talem
respectum habendo in orationibus et meditacionibus suis.
Homo non facile iuraret frenesim nec erit fanta
sticus. et in capite seu sensibus suis destructus
quemadmodum aliter faciliter posset contingere

cū homo nimis figit cogitatū suum in res corpo
reas ⁊ rez sensibiliū ymagines . Nolum⁹ tū p
hec reprobare imaginaōes de ope nostre redēp
tionis de captōne alligacōe colaphis sputis fla
gellacōe crucifixione dñi nostri ihesu cristi ⁊ ce
teris hmōi pmo hortamur quantū possum⁹ ut
de talib; homo sepe cogitet . s; sub hac cōdicōe
⁊ hmōi cautela ut viz cū discrecōe ⁊ non nimis
hoc faciat/atq; ut non nimis diu ⁊ immobiliter
quasi seu nimis fixe cū corporalia ⁊ ymagines
rerū hmōi cogitacō immoret̃ . Sed semp con
tur cogitatū suū ab istis corporeis ymaginacō
nibus trahere sur sū ad earūdem rerum corpora
liū spiritualitatem/que inde spū sancto docente
elici poterit copiose si homo assuescat ⁊ dederit
se ad talia facienda . Et ne videatur impossibile
totaliter licet appareat in exptis difficile aliq̃liē
id quod dicimus . Sumamus exemplum de ve
nerabili sacramento dominici corporis . quod
cum videmus i manibus sacerdotis oculis cor
poris adoramus deuote . sicut verum deum et
hominem humani generis redemptorem . an
gelorum dominum . ⁊ demonum expungnatōrē
per hoc q̃ videmus oculis cordis : nec mora
mur cum cogitatu nostro diu circa illud qđ
exterioribus apparet oculis . utpote circa alte
dīnē rotunditatē ⁊ puītatē sacre huius hostie .

sed cogimus quasi volenter cogitatum nostrū
ut ab illis visibilibus speciebus se auertat. et cō
uertat ad inuisibilia que oculus mentis per lu
men sancte catholice fidei ibi videt et credit vera
cissime. quasi dicerem⁹ cogitacōibus nostris.
Id quod oculi corporis nobis ēpresentant. nō
est deus noster. Sed id quod ibi oculis cordis
cernitur. est dominus deus noster. hoc ergo co
gitate et in hoc vos figite. Aliud exemplum po
test applicari de puero extra patriam posito. quī
nūquam vidit patrem suum et cui pater mitāt
vidum ⁊ amicum ⁊ alia necessaria. salutaturq;
dulciter sepius per medios nūcios eūdem. Nō
dubium quin puer iste licet patrem suum nō
videat moueatur naturaliter quod amorofo af
fectu ad diligēdum hūc patrē. ⁊ ad cogitādū
sepius cordialiter de eo. ⁊ q̄ libenter esset apud
eūdem ad vidēdum ipsum sicuti est. Quia nescit
an sit longus aut breuis. an albus aut niger. ⁊
sic de alijs corporalibus circumstantens. ergo eti
am in cogitādo patrem suum qualescūq; hmōi
corporee ymaginationes occurrerint. nō in eis
quiescit. sed repellit tanquam deceptorias et in
vāles. Sed quoniam alibi de hoc latius tracta
tum est: sufficiat hic modice tactum

Pericula q̄ p̄ueniunt orantib; cū ymaginib;
Taq; iuxta premissa discat persona deuota in

similibus similiter agere / alioquin in orationibus et meditationibus suis non solum perimiscere habet premissa pericula sed etiam incommoda graua alia. Poterit enim contingere dum homo nimis cogitat cum ymaginibus et de rerum corporalium circumstantiis . ut propter fantasie fluxibilitatem et inuisibili hoste illudente et cooperante / deueniat a deuotis et pijs cogitationibus . ad cogitatus turpes et impios . a puris affectionibus ad immundas . a spiritualibus ad carnales . et nonnunquam a sanctis cogitationibus ad execranda blasphemie cogitationes . pro ut in nonnullis deuotis personis in hijs incautis compertum quandoque est . In ipsa etiam veneranda ymagine crucifixi . ex nimis fixa consideratione corporis dominici nuditatis . eiusque femoralium .

¶ Qui casus sicut mulierculis est valde possibilis . Sic viceuersa poterit casus iste et viris esse non impossibilis si nimis figantur eorum cogitatus erga sanctarum virginum . etiam ipsius virginis virginum . que tamen puritatis mater est ymagines corporeas . prout etiam experientia nonnullos docuit . Caueamus igitur dum cogitare volumus nudum crucifixum . ne incaute id fiat . Alioquin contingere poterit dominum nostrum crucifixum de cruce nobis euanescere /

nosq; cum latromibus illic insidiose contra nos
latitantibus solos remanere. qui et despoliâtes
nos cogitacombus et affectiombus puris et
sanctis et plagis turpium et execranday impo-
sitis vix semiuuos nos sub cruce relinquant.
Semiuuos et semimortuos nãq; nō nūq̄ deo
t̄i simplices se putant cū ex hmōi corporalium
specierum incauta et nimia ymaginacōe veniūt
a sanctis cogitacombus meditacombus et ora-
cōibus ad cogitacōnes nepharias. spiritu ne-
quã sepius cooperâte estimantes cū quadã des-
peracōne se a deo derelictos et reprobatos. pp̄t
huiusmodi turpitudines cogitatuū eoz occur-
rentes et per cōsequens se in anima a dei gratia
mortuos fore et vix vita corporis viuere qđ ta-
men falsissimum est. Ecce ad quanta puenitur
pericula ex nimis ymaginum corporalium rerū
fantasia et ex antiqui hostis cooperacōne mali-
tiosa. Nemo tamē ppter premissa credat sanc-
torum ymagines. sicut quidam heretici sense-
runt esse cōtemnendas. sed sunt potius reue-
renter tractande. et ea int̄tione qua eccl̄ia dei eas
instituit digne honorande. Et discamus ab hīs
visibilibus mēte transiri ad inuisibilia a corpa-
lib⁹ ad spiritualia. Ille nãq; ē finis ymaginū.

Remedia contra sp̄m blasphemie.

DE blasphemie temptacōe occasione p̄mis
forum est etiā notandū. q̄ ip̄a nouiter
ad dei seruiciū ouersos q̄nq; grauit̄
infesta. inimico humani generis ut tales per
hoc in desperacōe deducat et a dei seruicio viaq;
salutis arrepta retrahat id agente. deo aut̄ per
hm̄oi graues temptacōnes si eis nō cōsēserint
a peccis suis purgati. influētie sue gr̄ie ydonei red
dāt̄ hoc pie p̄mittēte. **C**ū igit̄ cogitacō hm̄oi
mala horrenda. grossa. turpis. ⁊ nepharia. ip̄o
tunc occurrerit. nō terreat̄ nec tristetur p̄sona
deuota p̄pterea nimīū. neq; credat se p̄pter talē
a deo derelictū. etiā q̄tūcumq; talis cogitatio
blasphemie videatur esse cōtra dei vel alicuius
sancti honore. aut cōtra fidem. castitatē ⁊c. Sed
maiorē fidutiā. se p̄nēdi ad deū inde accipiat
dicendo corde aut ore. **O**ratio.

Dñe deus meus grauit̄ et inuitissime tollo
hanc temptacōem. cū q̄ multum peccavi. iustū
est ut multū affligat. Confidens dñe q̄ tā for
te certamē michi cōmittis. q̄ etiā int̄ magnos
et electos tuos milites velis cōputare me indig
num. Si igitur dñe est tue volūtatis ut hec tēp
tacō dura me collasisset. nō recuso laborem. sed
suppliciter rogo ut tribuas seruo tuo virtutem
pugnādi ⁊ vincēdi. ne ei vnq̄ in me nū cōsentī
am. Tu ei deus meus scis creature tue ip̄ocētiaz.

nec etiā ignoras inimicorū meorum inuisibilū in-
ueteratam inuidiam et maliciam cōm me . Et hęc
orādo dicat homo deuotius ut poterit/signando
q̄ se interim sepius signo sancte crucis ⁊ aqua
benedicta si affuerit se aspgēdo. Hijs patris sit
homo contentus ⁊ non curet de eis āplius multū
nec litiget vltra pro illa vice nimis cum eisdem
s̄ cōtēpnat . ⁊ sic citius euanescent a memoria
Sup̄ p̄miss̄ habem⁹ exēplum de quodā mona-
cho in heremo qui talibz turpibz cogitacōibz
verabatur .xx. annis ⁊ nemini audebat aperire
tēptacōnē hanc pp̄t eius abhominacōez . Tandē
tamē cuiā antiquo expto pri eam non ore ex-
verecūdia s̄ scripto dederit . Qui ridēs ayt pone
manū tuā sup̄ caput meū . qđ cū feciss̄ . ayt idem
pater . Sup̄ caput meū ego accipio totū istud
peccatū tuum ⁊ omne p̄dus eius : non ergo tu
āplius inde cōsciētiā aliquam habeas . Cum
autem monachus sup̄ hoc miraretur ⁊ causam
huius quereret . Respōdit pater : querēdo . pla-
cūt ne vnq̄ tibi ista turpis cogitatio . Absit in-
quit ille . Nam maxime michi semp displicuit
⁊ ayt s̄ctus pater / manifestū est ergo qđ tu eam
non agis : s̄ eā pateris ātquo hoste procurate
⁊ te ut decipe tandē p̄ despacōz possz ita fatigāte
Nūc ę fili mi audi cōsiliū meū . Et cū itez iuaseit
talīs turpis cogitacō dic . Tibi ⁊ sup̄ te inimice

nequam sit hec tua blasphemia. ego nichil in ea
habere volo. sed dominum deum meum ego adoro
et veneror. in ipso quoque credo. Ex post vero iste frat
nunquam habuit amplius hanc grauem tempta
tionem. consilio semis adiutus. Et notandum
quod persona deuota huiusmodi temptationes gra
ues non debet confiteri indifferenter cuiusque sa
cerdoti quod plurimum litterato. ne forte occasio
nem desperationis habeat. propter multorum in
experientiam. sed recursum habeat ad viros deu
tos religiosos. discretos. Nec est opus in speci
ali nimis declarare in confessione talem turpitu
dinem. sed sufficit ita dicere. ut confessor intelli
gat mentem confitentis. et hoc per semel. si amplius vera
uult. satis est eidem confessori amplius simpliciter in genere
eandem dicere. **R**egula generalis de cogitationibus malis.

Pro illis que premissa sunt notetur pro re
gula generali. quod qualescunque cogitationes male oc
currerit siue sint de carnalitate. siue de inuidia ira
supbia ac fiat diligentia ut ab istis non consuetudine
et ut ad eas non impleantur. et securus est homo quod nullomodo
hominum erunt peccata mortalia. primo dicitur cum eis ita existit
erunt magne utilitatis hic et in futuro. remunerationis
singularis materia seu occasio. Ex humilitate tamen potest
homo de eis confiteri non in specie sed in generali dicendo sic. Tales
malas cogitationes habui. tamen per dei gratiam ipse in nunquam
quod placuerunt. Timeo nihil quod non tam cito eas

impugnari sic debuisset et cum dei auxilio potuisset
Notandum autem est quod in hijs adueniret quod ab
fit delectatio cum consensu. hoc omnino et expresse et
specificè esset ostendendum. et si in operatione procedatur
tunc adhuc multo amplius. quia hoc foret gra
uius. Huic regule generali videtur addendum. quod si
persona deuota fuerit ex naturali quodammodo incli
natione nimis prona ad aliquod peccatum seu vi
tium sit hoc ira inuidia male loqui de alijs. aut
aliud quodcumque. ita ut quando etiam cadat mor
talius. nullo modo propter hoc desperet. sed cordi
aliter de hoc doleat. et confiteatur humiliter. et pro
ponat in animo nunquam amplius ita velle peccare. et
si mille dies tunc vna die ceciderit aut ultra. non
tamen propterea damnabitur. dummodo saltem fur
reperit toties quoties ceciderit. An casum igitur co
gitet diuinam iusticiam. sed post casum diuinam misericordiam
semper attendat. misericordia enim dei tanta est. ut si homo
habet omnia peccata mundi super se. et doleat quod cum eis
tam bonum deum suum superbe offendisset.
et firmiter proponeret amplius abstinere. deus tale
nunquam dampnaret. immo habemus multa exem
pla de pluribus sanctis qui grauiter peccauerunt. et
post peccata sua propter misericordiam suam. et maximam
domini nostri dei dulcedinem et pietatem qua diligit huma
nam naturam facti sunt apud deum maiores sancti
quod nonnulli sancti qui non sic ceciderunt. Verumptamen

nemo debet peccare: sed postquam peccauit. confidat de
dei bonitate et propter premissa resurgere festi-
net. et saluus erit. Nam deus per os prophete di-
cit. q. non uelit mortem peccatoris: sed maxima
uerissima sancti. Jo. crisostomi sententia est.
deus quasi dolet cum hominem per sua iusticia
dampnare debet propter hominis iniusticiam
ex quo homo est ymago dei tam nobiliter crea-
tus et tam preciose redemptus. Nemo ergo de-
bet desperare de dei misericordia quantumcumq;
etiam grauius et innumerabiliter peccauerit.
sed toto corde doleat qz tam dulcissimu dominu
inhonorauit propter sua peccata et in futurum
cauere proponat. et sic dubitare non habet qm
diuina pietas secum misericordiam faciet. Est
etiam pro regula seruandum qz si homo in ali-
quod peccatum ceciderit etiam mortaliter. non
tantu sel sed plures no tristet i tantu ex hoc qz sibi ip-
si si quis idigne i de et aliquid mali idiscrete sine
scitu et consilio sui confessois uel superiois aptea faciat
sibi. sed cu qda metis libertate et cordis fiducia
huiliter recurrat ad dnm deum suu petedo cordialis
uenia et se accusado et emedaco; cu dno adiuto-
rio i mente habendo. satisfiat ergo homo iste sicut
facere solent pueri nondum satis fortes adambu-
lados: qz cu libet uellent ambulare cadunt sepius. Et cu ce-
cidisse se agnoscunt et p se non posse resurgere: non sibi

ipsis ita indignatur . ut sic velint iacētes pma
nere / s; huiliter fiducialiter extēdūt manus suas
ad piam matrem . ut se releuet ex quo p se sur
gere nequeūt . In infimū plus nos sumus ca
ri ⁊ dilecti diuine maiestati que nos creauit re
demit . ⁊ ppetue saluare disponit / q̄ vnq̄ aliq̄s fi
lius sue matri carnali extitit carus et dilectus /
recurrat ergo ad eā cū humilitate ⁊ cōfidentia
post lapsū ⁊ impossibile est ut dāpnemur . Nul
lus autē p̄sumat q̄ velit aut possit p se surgere a
peccatis aut peccata cauere hoc enī solius diui
ne est gratie . Caueat ergo quisq; a signo tāte
supbie . Nam ppter ipsā supbiam p̄mittit deus
q̄nq; cadere hominē in peccata . in que non cecidit
diss; si humiliter et timorate se ad dnm̄ deū suum /
⁊ passiuē ad primū suū qui p̄us in similia pec
cata cecidit habuisset

De malarum
cogitacōnum causis atq; remedijs .

OVia tactū est superius de quibus ⁊ abhominā
dis temptacōibus cordis seu cogitacōnū .
cū doctrinarū aliquarū pro earūdem remedio
ānotacōe . Ut adhuc clarius possit intelligi qd
dictū est . ⁊ ut facilius possint inueniri remedia
spūalia cōtra morbū spūalem tā pestiferū ⁊ expe
dit declarare aliquatitē causas quantū possibile
fuerit ⁊ dñs donauerit ex quib; ortum habeant
q̄nq; tam turpes cogitacōnes . Primū itaq; fieri

possunt ex suggestione et inmissione inuisibilis
hostis qui virtutem fantasticam et ymaginati
uam simplicium mouet. huiusmodi abhomi
nibus prout fecit illi monacho . xx . annis .
Vnde supra dictum est . Probationem huius
docet experientia in nonnullis deuotis innocen
tibus et castissimis psonis . que nunq̄ ab extra
audierunt blasphemias et turpitudines tales
quales ab intra concipiunt . Vnde clarum est
q̄ nisi ab hoste inuisibili immitterentur . minime
sentirentur . Immissiones autem huiusmodi p
mittit deus fieri ad humiliandum hominem et
ut timoratus operetur salutem suam . et ad dis
cendum antiqui hostis insidias . et ut homo eo
deuotius ad diuinum auxiliū recurrat . Reme
dium bonum ē . ut homo fatiatur ut supra heremi
ta docuit . Item prodest . ut homo diuino adiu
torio confidens derideat et cōtempnat spiritum
neq̄ et . superbū cū suis imūditijs dō . Inmūde
spūs si qd posses āpli⁹ etiā facēs . ego te n̄ curo
q̄ dñm deū meū ne tibi vnq̄ cōfētā i adiutore
inuoco . Sāo psonā q̄ p hmoi irrationē solacōse
de facili se erūt ab hīs spūcīijs . Spūs q̄ppe su
pb⁹ n̄ diu patit se ita cōceptū hri . Sed o fieri pnt
huiusmodi cogitationes turpes et abhomiabi
les ex causis naturalibus fm̄ humani corporis
dispositionem . Primo videlicet aut ex nimia

cerebri euacuacōe p̄ ieiunia studium vel fortem
ymaginacōez. Secdo aut ex nimia habūdantia
grossi fumū causati ex corruptis humoribz p̄p̄
cibi ⁊ potus intemperātiā/vel etiā causati ex
certo cibo vel potu qui licz modice sūptus habet
naturalit̄ gnare grossos humores caput ptur
bantes. Tercio aut ex eo q̄ p̄sona tal̄ ē nimis
ociosa. Quarto aut exinde q̄ homo ē vsuetus
curiose ⁊ incaute videre vel audire res de quibz
facilit̄ fumit̄ occasio postea cogitādi nepharia
Quinto aut etiā ex ordīnato ⁊ nimis cōtinuo
t̄more offendendi deū. Quēadmodū videmus
exēplarit̄ q̄ sepe ⁊ cōmuniter p̄transitur lignū
q̄ tūcumqz etiā angustū. In terra simpliciter
positū absqz aliqua trepedacōne/q̄ nō sic fieret
si lignū foret in alto aut defubtus haberet pro
fundam foueam/etiā quamq̄ esset magis am
plū. nam tunc ymaginacō de periculo faceret
hmōi t̄morem. Et t̄mor osequenter faceret ca
sum/ex eo q̄ sm̄ naturales in magno t̄more s̄
guis totus conatur iuuare p̄tem nobiliorē corpo
ris sez ipsū cor recurrēdo ad ipsum. ⁊ sic ceteris
mēbris euacuatis homo p̄ totum corpus quasi
spasmat̄ ⁊ deficit viribz. vñ necario est ut cadat.
Similit̄ est exēplū de t̄moē in tenebris. Expien
cia enim docente scimus q̄ in loco obscuro vel
tenebroso ⁊ in nocte cū videre non possum⁹ q̄

iuxta nos sūt. timemus. naturaliter velim⁹ aut
nolimus. Ita ut etiā qñz videatur nobis ex
timore nimio licet fantastice/ q̄ videam⁹ vel sen
tiamus cū nos tetras ymagines vel audiam⁹
voces aut sibilatiōēs horribiles/ cū tamen i re n̄
sit. **R**emedia cōi p̄mā ⁊ sc̄da; naturales cās

Dicam⁹ igitur nunc ad propositū nostrū q̄
quantum ad euacuationē cerebri vel eius
habundantiā in humorib; corruptis ac/ p̄so
na talis indiget magis consilio exptorum artis
medicinē ⁊ bono regimine corporali q̄ doctrina
theologorum ⁊ spiritali medicamine. Sed q̄
tum ad ociositatē nimiam si ipsa fuerit i causa
que omnia mala docere cōsueuit. remediū prin
cipale est ut homo studeat cogitationes suas
bestiales et indomitas. freno rationis tenere ne
vagēt libere sēp quo voluerint. Et poterit hoc
fieri. si homo occupauit se diuersis exercitijs
vtilib; tā spiritalib; q̄ copalibus aīnatis vici
b; dūmō tū hoc fiat cū mētis q̄dā delcōe ⁊ nō vs
q; ad tediū ⁊ nauseā i vno exercitio/ alioquin
cogitacōes pp̄ tediū nō itēdet s; eq̄ ut p̄us ⁊ qñz
multo āplius diuagādo ad alia se cōuertēt. Su
p̄ hīs hēm⁹ exēplū de sc̄o. An. q̄ q̄dā vice i here
mo gūit affligebat tēptacōne malarum cogita
tionū. vnde cōquerebat domino dicēs. Domie
vellē saluai s; non volūt pmittē cogitacōes mee

Tūc apparens ei angelus i specie heremite ostē
dit eidē remediū cōn cogitacōes hmōi nūc pau
lulū laborādo maibz. nunc gemibz flexis orando
deinde corpus reficiendo. post quiescendo. ⁊ rur
sus itez laborādo ⁊ tandē apt. Anthoni sic faci
as ⁊ tu. ⁊ saluus eris Vtinam attēderent bene
hoc exēplum nōnulle persone q̄ sub specie quasi
vacandi deo ⁊ deuotiōni nichil opari volūt ma
nualiter. cum tñ apostolus dicat. Qui non labo
rat non manducet. Quāuis enī vacare deo per
spūalia exercitiā non sit sine labore. laborare ni
chilominus interdū etiam manibz expedit. vñ
attingit nōnunq̄ ut hoc negligētes non quidem
ob corporis debilitatē sed ex desidia ⁊ carnis vo
luptate. deuēiūt ad maḡ picula suaz aīmarū
non solum in malis cogitacōibz s̄ etiam qñq; in
ḡuioribz. Prudenter itaq; ⁊ rectissime religio
nū institutores suis deputarunt filijs certas ho
ras non solū ad cātandū. orandū meditandū
q̄. verum etiam ad labores manuū exteriores
faciendū. put clarie patet in regula sancti bene
dicti ⁊ alioꝝ approbatoꝝ ordinū institucōibz
Non ē enim aliqua cogitacō tam turpis ab ho
minabilis mala et execrāda quā non inueniat
detestanda ociositas. Nam cor vacantis otio ē
ad instar molendini. qd̄ cū nō habz ad molēdū
bonū frumētum qz incōtinuo motu est. molit ⁊

cōsumit seipm̄. etiā vsq; ad totalē sui destructi
onē. nisi prohibeat alicuius diligētia. Et eā cū
to molit aduolātes fedas muscas sicut gūoz e
lectoz adypes p̄fū cū suū sit cōtinue molē a nō
q̄escē neq̄q; vero quid molat siue bonū siue mā
lū discernere a eligere p̄t n̄ regēis prouidētia
aliter curret disponere. Si cū exempla premissa
pro vitando otio non sufficiunt. Attendat etiā
q; ip̄i fratres cartusienses qui plus ceteris reli
giosis quieti cōtemplacōis et spūalibus exer
citijs deputati videntur habent pro ut intellexi
certas horas quibus corporalibus intendunt ope
ribus secrete a sine strepitu in suis cellis. sit hoc
scribendo libros. ligando. corruptos emendādo
ortulos suos colēdo aut cetera huiusmodi exte
riora pro loco et tēpore cōgruo faciēdo. Quippe
considerantes q; spiritualibus semper intendere
non finit humana fragilitas religiose quando
q; corporalia exercent ut vitetur periculosa otio
sitas. Attestat p̄dictis dīna scriptura quō non
solū piculosū h̄ etiā dāpnosū sit ociū de sodami
tis q̄ pessimi p̄ccōēs noīant a it̄ ceteās cās que
eos ad tm̄ pduxerūt malum commemoratur in
fallar ip̄m ociū. Ad dēdū xp̄e p̄missa est q; licet
quasi omnib; ḡnalit̄ sit piculosū simplicit̄ velle
itēdere cōtemplacōis q̄eti a nō labori quādoq; iten
dere manuali sp̄alit̄ tamē videtur pernitiosum

hoc iuuenibus psonis & si nō omnibus. tamen
multis. maxime ppter naturalis caloris in ipsis
excessiuū dominū. ac etiā ppter eoz indiscrēcōz
& inexpientiā que diuturnitate tps remouetur
ymo etiā ppter p̄sūpcōnem que satis cognata
esse cōsuevit iuuetuti. Vnde ad magna possent
puenire iuuenes animaz picula. si nō quādoqz
et sepius corp'alibz exercitarētur operibz. Nulli
tñ dubiū qñ cōgat iuuenes qñz p̄ multis semibz
cōtēplacōi inueniri magis ydoneos quāqz de cōi
cursu id negandū videatur. Inueniunt namqz
iuuenes vel ex naturali disposicōe vel ex bono re
gimine vel ex singularis dono diuine grē quie
tissimi & ad exteriora quasi in nullo inclinati s̄
totaliter pene deuocōi dediti. Inueniuntur etiā
iueterati diez maloz. in quibz quasi nulla mē
tis est stabilitas. nec ai trāquillitas. nec cordis
deuotio s̄ ex mala cōsuetudine passioibz vicio
sis habūdantes. & pene in nullo mortificati nichil
aliud q̄ que carnis sunt sapiūt. Quis ergo du
bitet qñ ille. Iuuenis ad vacandum deo plus
fuit aptus q̄ isti senes. Et ne quis murmuret
attēdatur q̄ sunt scriptura teste pueri centuū
ānorū. Et sūt adolescētes non cōtēpnendi qui
posteri prioz vitam moribz trāscenderūt. Nec
remedia data contra malas cogitacōes dū cau
sam habuerint ex ocio valent etiā. si causate

fuerint ex nimio et inordinato timore offendendi
deum. Occupat namque diuisis exercitijs facilius obli-
uiscere timoris homini quam vacans continuo otio. Re-
medium nichilominus contra eandem causam efficax est ut
homo cogit potius diuinam misericordiam quam dei iusticiam
et cum quadam mentis libertate fiducialiter se totum proi-
ciat in abyssum diuine bonitatis et clementie di-
cendo. Domine quamquam multa et magna sit mea
iniquitas. Unde merito te timere habeo: scio tamen
quod multo est maior tua pietas. quia est infinita
Unde multo amplius in te confidere volo. Au-
fer ergo a me deus meus nimium timorem ser-
uilem. et confirma me in timore tuo filiali quo ma-
gis te cordialiter diligam quam nimis vehementer timeam.
Si autem consuetudo mala et curiositas interdum illi. de
quibus facile occasiones malorum oriri possunt. fuit in
causa tam turpium et iniquarum cogitationum reme-
dium difficilius poterit inueniri quod spiritus iniquitatis et fame-
lica solus esse curiositas in malis enucta et consueta.
Remedium tamen ut superius ut homo occupet se uariis vitis
do otium et custodiat se a. videndis. audiendis. lo-
quendis et tagendis nominibus. et non dando occasiombus
peccatorum locum. Etiam valet ut homo cum sese sit se iuadi tibi
bus cogitationibus. statim quasi cum violentia euocet mentem suam
ite et applicet ad alia. Etiam si millesies vna die ho-
ies inuasit millesies homo se ab eis auertat signando
se signo sancte crucis suspirando ad deum iuroando nostras

dnām ⁊ scm̄ āgelū custodē suū ceteros q; sādōs
quos in speciali habet veneracōe ⁊ dilcōe. Vel
si hęc omnia non profint: infligat homo sibi ipi
aliquē dolorē per flagella aut alias salua discre
cōe ⁊ si nec adhuc sic par fuerit nichil melius ē
nisi ut tunc homo cōtēpnat tales spurcītas ⁊ fa
ciat sicuti faceret. si quis sibi diceret vel ostende
ret aliqua que ipē audire siue videre de dignare
tur. Tunc enī quasi cū indignacōe auerteret
⁊ aures ⁊ oculos ⁊ uertēt se ad alia etiā quā
tūcumq; alius loqueret seu mōstraret que sibi
non placerent. Sic ⁊ hic fiat. Si autē nec sic in
fernales musce pūgītiue pacem pmiserint. op
timū remediū est ut homo nichil de eis āplius
curet. s; sub diuina cōfīcīa paciētiam habeat
⁊ sit securus quantū eū nocēbūt. non solū ymo
⁊ ad magnā coronam eidē proderūt

Qua
tuor generalia documēta cōnī malas cogitacōes

Pro pleniori itellcū eoz q̄ dicta sūt. ⁊ p̄ facili
ori remedio cōsequendo. Contra tam gros
sas ⁊ rusticanas temptacōes cogitacōnū. pona
mus aliqua documenta breuē. Quoz primū
est istud. piculōsissimū. est cū quis se dare vult
ad deuotionem ⁊ ad spūalia exercītia si non scit
scripturas nec habet bonū directorē. cōsiliariū
fidelem. exp̄tū. deuotū. ⁊ discretū. deū timentem
de quo audeat ⁊ possit cōlīter cōfīdere ⁊ cōsciētīe

sue secreta ex toto eidem reuelare. alioquū enim
dūget talē psonā facilius et piculohus errare a
vera via salutis q̄ aliquē q̄ cōi seculariū fideliū
ḡdiē via. Exēplū sup hoc habe⁹ in vitasp̄m.
Nā dicebat quidā sādus pater. Si videris. Ju
uenem. per se volentem intrare paradifum id ē
sine doctore. etiam si iam vnū habuerit pedem
in paradiso. retrahē ipsum infra per alium pe
dem quia sic nunquam intrare poterit. Secun
dum documētum est. postq̄ persona deuota ex
posuit suo patri spirituali illam temptationem
villanam. verbis generalibus. non est necessa
rium de ea vltra in speciali aliquid dicere. nisi
forte in illum finem ut melius intelligi posset ex
qua causa sit orta. et ut ex consequenti conueni
entius possit dari remedium. Non tamen ad
huc fieri debet hoc frequenter. Qui enim presu
meret liberari se ab huiusmodi tēptatiōe q̄ p
ofessiois et manifestacōis iteracō; nimā erraret
valde. Nā expiētia doctē frequēt habitus est;
peius ex hoc. Attēdat ḡ. put sup tactū ē. q̄ nō
ē necm ut idē q̄s ofiteat. eo q̄ nō ē p̄c̄m n̄ fori
tā ipa p̄sōa eēt i culpa ex vna q̄nq; cāz supius
exp̄ssaz. Tūc ei potest fieri ita ut petat cōsiliū et
auxiliū a ofessoē. et ut vicia; ofeq̄ mēat de occōe
p̄stita. tā abhōiabili tēptacōi. utputa. Si v̄z ip
sa p̄sōa deuota cōsuetā est; n̄s vacatē otio aut

curiositati. aut quia nimis ieiunasset indiscrete
aut quia nimis in cibo et potu excessisset. De hijs
tene potest fieri confessio aut etiam ex confessionem
peti consilium. absq; tñ speciali et apta manifestacōe
talis blasphemie que ipsā psonam verat. Ter
ciū documentū est ut diligentissime ab omnibus
caueatur ne quis aliquo modo quicq; dicat aut
faciat vel scriptis vel picturis vel gestibus vel
figuris quibuslibet corā vtriusq; serus pueris
sive iuuenibus vñ possit in eis causari postmodū
hmoi nepharie aut aliaz quarūcumq; turpiū
cogitacōnū incentiuū. Pro ut prochdolor non
nulli facere non verentur qui sine omni necessi
tate et ex mera sua carnalitate seu cū leuitate lo
quuntur audacter de secretis matrimonij aut cōn
fidem. cōn deū eiusq; sanctam humanitatem vel
cōtra sanctos p modū ioci vel alias leuitē corā
puellis et iuuenibus aut p turpes picturas aut
p gestus lasciuos innocētum corūpunt corda
aut q; caniculos vel catos aut pullos vel alias
bestias lasciuentes et ad lasciuias et turpes co
giratus de facili insipientiū aīos puocare valē
tes nutriūt et ab hmoi taliū visu auditu et tactu
pueros et puellas innocētes non caute custodi
unt. sed sine omni verecūdia coram eis cū hijs
turpia fieri pmittūt in magnū suum et talium
innocētum piculū aīarū. De facili nāq; pueri etiā

innocentissimi occasione. ex hmoi nephandou
auditu visu tactu vel ac data cogitabunt inimi
co cooperante. vnam non ex cogitatione etia
opere postmodum compleant que loqui non
licet. Sed dimittamus illa et veniamus ad alia
Quartum documentu est temptatio illa grauis
et turpis blasphemie. seu quecunq; alia que i so
la cogitatione ad hec versatur. vincitur ut con
muniter melius. eam contempnendo. obliuioni
trahendo et se de ea excuciendo a ad alia fortiter
mentem trahendo q̄ multum cu ipsa litigando
repugnando et disputando. Ratio efficax est
huius. De quanto enim nititur quis sufflando
fortiter extinguere magnu ignem amplius. de
tato ignis inflammascit vehementius. et auge
tur citius. Similiter e de potetia hominis yma
ginatiua siue virtute fantastica quia quato ma
gis aliqua specie apprehensua per cogitatioes
compungnantes fricatur et mouetur. tanto for
tius in ipsis figitur et indelebilius fortificat. Ni
hil ergo consultius nisi ut transeat facilliter
i hys a no nimis immobilis a qi ex directo eis re
pugnet s̄ qi ex aduso p idircm alia v; i cogitatu
fortit apprehedo. Et ut breuiter remediū non
breue. dicā aqua peitēcie i lacrimis corpis a geit
spūs i otricoe cordis p pccis. hāc malā tēptacōz
et quācūq; alia; maculam aīe efficacit abluat

purgat ⁊ extinguit. Expro credatur. Si tamē
ut supra posuim⁹ discretio non desit. Ita ut ca
put sēus ⁊ racō nō ledātur. Et dūmodo firma
spes de dei misericordia non absit. Ita ut ex ni
mio timore offensiois diuine in despaciōis vo
raginē nō labatur. Deficim⁹ quippe ex nobis
in cūctis h̄ non vsq; quaq; ad pdicōez gracie dei
Ipse enim nouit sustentare nostrā insufficiēciā
⁊ infirmitatē plus q̄ pater ⁊ mater q̄ nos sm̄
carnem genuerūt dūmodo nos noluerim⁹ spō
te deciare extra eius cōfideciā ⁊ diuinā caritatē

ExPLICIT tractatus p̄ deuotīs simplicibus q̄liter
se discrete ⁊ caute habere debeant ī suis ex̄citijs
Editus a v̄nibili mḡro Joh̄ Gerson. Cācellario.

